

Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (zkr. SVOL)

K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov

Tel./fax: 00420 565 324 203, 00420 777 232 413

E-mail: info@svol.cz

Web: www.svol.cz, www.facebook.com/svolcz

IČO: 45035652, DIČ: CZ 45035652

ID datové schránky: 59bf7t5

Bank.spojení: KB Pelhřimov, 20438261/0100

Zájmové sdružení právnických osob je registrováno ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Českých Budějovicích, oddíl L, vložka 6351

Vážený pan
Mgr. Petr Hladík
ministr životního prostředí
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
100 10 Praha 10

VÁŠ DOPIS ZNAČKY
Č. j.: MZP/2024/040/348

NAŠE ZNAČKA

VYŘIZUJE

PELHŘIMOV, DNE
4. 4. 2024

Připomínky SVOL k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Předmětem návrhu je vyhlášení Národního parku Křivoklátsko.

Vážený pane ministře,

k předloženému návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Návrh“) předkládá Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů ČR (dále jen „SVOL“) následující připomínky:

1) K bodu 1 Návrhu:

Hlavním důvodem pro zpracování a předložení Návrhu podle důvodové zprávy k němu je realizace záměru vlády vyhlásit nový Národní park Křivoklátsko (dále též „NP Křivoklátsko“), jehož předmětem ochrany má být „*rozsáhlý vnitrozemský komplex převážně listnatého lesa nižších poloh s velkým podílem přirozených či lidskou činností málo ovlivněných ekosystémů, s výrazně vyvinutým údolním a vrcholovým fenoménem řeky Berounky a jejích přítoků v různých podobách, a mimořádně vysokou rozmanitostí živé i neživé přírody na všech hierarchických úrovních*“ a „*evropsky významné druhy a typy evropských stanovišť, pro něž jsou na území národního parku vymezeny evropsky významné lokality*.“ Vyhlášení NP Křivoklátsko je vtěleno (zejména) právě do bodu 1 Návrhu.

SVOL v souvislosti se zamýšleným vznikem páteho národního parku zdůrazňuje, že i v procesu vyhlášení zvláště chráněných území podle § 40 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „ZOPK“), platí základní principy právního státu včetně principu proporcionality. K obsahu tohoto principu se velmi obsáhle vyjádřil Ústavní soud v nálezu publikovaném pod č. 405/2002 Sb., kde mj. konstatuje: „*Tato zásada vychází z premisy, že k zásahu do základních práv*

či svobod, i když to jejich ústavní úprava nepředpokládá, může dojít v případě jejich vzájemné kolize nebo v případě kolize s jinou ústavně chráněnou hodnotou, jež nemá povahu základního práva a svobody /veřejný statek/ (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 9. 10. 1996, sp.zn. Pl. ÚS 15/96; publ. in Ústavní soud České republiky, Sbírka nálezů a usnesení, C.H. Beck, sv. 6, č. 99). Vždy však je v těchto případech třeba posuzovat účel (cil) takového zásahu ve vztahu k použitým prostředkům, přičemž měřítkem pro toto posouzení je již zmíněná zásada proporcionality (přiměřenosti v širším smyslu), jež může být také nazývána zákazem nadměrnosti zásahů do práv a svobod. Tato obecná zásada zahrnuje tři principy, respektive kriteria posuzování přípustnosti zásahu. První z nich je princip způsobilosti naplnění účelu (nebo také vhodnosti), dle něhož musí být příslušné opatření vůbec schopno dosáhnout zamýšleného cíle, jímž je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku. Dále se pak jedná princip potřebnosti, dle něhož je povoleno použití pouze nejšetnějšího - ve vztahu k dotčeným základním právům a svobodám - z více možných prostředků. Třetím principem je princip přiměřenosti (v užším smyslu), dle kterého újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli, tj. opatření omezující základní lidská práva a svobody nesmějí, jde-li o kolizi základního práva či svobody s veřejným zájmem, svými negativními důsledky přesahovat pozitiva, která představuje veřejný zájem na těchto opatřeních.“

V souladu s judikaturou Ústavního soudu je tak „v každém konkrétním případě nutno bedlivě zvažovat existenci veřejného zájmu opravňujícího k uplatnění usměřujících opatření, neboť zasahování státu musí respektovat spravedlivou rovnováhu mezi obecným zájmem společnosti na straně jedné a ochranou základních práv jednotlivce na straně druhé. To znamená, že musí existovat odpovídající vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovanými cíli.“ (viz náleží Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 5/01, nebo náleží ze dne 29. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 2229/08).

Existenci principu proporcionality (jako jednoho z projevů práva na pokojné užívání majetku) potvrzuje i judikatura Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku týkající se čl. 1 Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (209/1992 Sb.). Obdobně jako Ústavní soud v ČR konstatuje Evropský soud pro lidská práva, že „otázka proporcionality vyžaduje určit, zda existoval rozumný vztah mezi použitými prostředky a sledovaným účelem nebo, jinými slovy, zda bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi požadavky obecného zájmu a zájmy jednotlivce“ (případ Agosi (A-108) z roku 1986).

Princip proporcionality musí být bezpochyby respektován i v případě Návrhu, kde je potřeba jeho zohlednění o to naléhavější, že vyhlášení národního parku (jako nejpřísněji chráněného velkoplošného zvláště chráněného území) má za následek znemožnění nebo podstatné omezení výkonu celé řady lidských činností na nezanedbatelné části území státu. Vyhlášení NP Křivoklátsko může být považováno za proporcionalní jen tehdy, bude-li prokázáno, že deklarovaných cílů ochrany přírody může být dosaženo právě a jen vyhlášením zvláště chráněného území této kategorie.

Požadovaný důkaz proporcionality však z Návrhu ani z důvodové zprávy k němu ani v nejmenším nevyplývá. Pokud jde o vysvětlení nezbytnosti vyhlášení NP Křivoklátsko, argumentuje důvodová zpráva pouze uceleností a jedinečností přírodních fenoménů na dotčeném území, velkým podílem majetkové držby státu, absencí střetu s jinými strategickými státními a celospolečenskými záměry, potřebou změny přístupu k lesním ekosystémům a potřebou „zajistit kvalitnější a efektivní přístup k péči o přírodní hodnoty a možnost spolupráce s obcemi při zachování a zlepšování stavu území.“ V části „D. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny“ pak důvodová zpráva pouze lapidárně konstatuje, že „(P)ro zachování a zlepšování přírodních hodnot a funkcí území Křivoklátska, jeho typického reliéfu a geologické stavby a přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, je nezbytné vyhlášení části území dosavadní CHKO v kategorii národní park, ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.“

Citované odůvodnění tak zásadní změny podmínek pro vstup a užívání území o rozloze více než 115.000.000 m², jakou představuje vyhlášení národního parku, je zjevnou tautologií typu „vyhlášení národního parku je nezbytné, protože národní park je potřeba vyhlásit“, a ve světle principu proporcionality nemůže obstát. Předkladatel Návrhu v důvodové zprávě naopak přesvědčivě prokazuje,

že cílů ochrany přírody lze dosáhnout i prostřednictvím existující CHKO Křivoklátsko doplněné o maloplošná zvláště chráněná území a Lesnický park Křivoklátsko, neboť právě jim připisuje důvodová zpráva zásluhu za to, že lesní ekosystémy na dotčeném území lze z hlediska ochrany přírody považovat za nadprůměrně cenné („*Členitý terén, velmi proměnlivé stanovištní podmínky, alespoň do určité míry zachovaný respekt hospodařících subjektů ke starým a tradičním, málo intenzivním způsobům hospodaření v lesích a v neposlední řadě územní ochrana formou zón CHKO a maloplošných zvláště chráněných území, ale také genových základů, semenných porostů nebo prodlužování doby obnovy a obmýtí u cenných porostů jsou společně příčinou existence vysokého potenciálu zachovalých lesních porostů na významné části území navrhovaného národního parku.*“). Předkladatel v důvodové zprávě současně nepřináší naprosto žádné argumenty ve prospěch tvrzení (jehož prokázání je ale z hlediska principu proporcionality nezbytné), že bez vyhlášení NP Křivoklátsko je existence ekosystémů, které mají být předmětem ochrany, ohrožena, a nezabývá se ani popisem jiných (ohleduplnějších) variant zajištění jejich ochrany včetně varianty nulové a jejich zhodnocením.

Tato argumentační chudoba, ba prázdnota, je o to překvapivější, že vyhlášení NP Křivoklátsko bude spojeno se vznikem značných finančních nároků na státní rozpočet – podle důvodové zprávy k Návrhu bude vyhlášení NP Křivoklátsko spojeno se vznikem nákladů, které jen pokud jde o činnost Správy NP Křivoklátsko dosáhnou roční výše min. 228.000.000,- Kč. Další vyvolané náklady (náklady na zajištění úřední činnosti spojené s existencí NP Křivoklátsko mimo rámec Správy, ušlé příjmy z hospodaření na pozemcích ve vlastnictví státu, náhrady za ztížení hospodaření podle § 58 ZOPK apod.), které mimo pochybnost vzniknou, nejsou předkladatelem vůbec zmiňovány a zjevně ani uvažovány. Za situace, kdy vláda volá po úspoře každé koruny vynakládané z veřejných rozpočtů a sama sebe dokonce označuje za vládu rozpočtové odpovědnosti, je záměr vyhlásit nový národní park a zřídit k tomu novou příspěvkovou organizaci mající současně postavení nového správního úřadu, na jejíž provoz bude nutno ročně vynakládat téměř čtvrt miliardy Kč, zcela nevysvětlitelný, není-li cílem předkladatele dosáhnout dalšího snížení důvěry ze strany veřejnosti.

Důvodová zpráva rovněž zcela ignoruje rizika, která budou s vyhlášením NP Křivoklátsko spojena, zejména riziko velkoplošného rozpadu a zániku lesních ekosystémů tvořících předmět ochrany spojené s předpokládaným podstatným omezením hospodářských zásahů ve prospěch samovolných přírodních procesů. K destrukci chráněných lesních ekosystémů ponechaných samovolnému vývoji společným působením abiotických a biotických škodlivých činitelů přitom na území národních parků ČR dochází zcela pravidelně, ať již jde o zhoubnou synergii větru a kůrovcovitých brouků, která vedla k rozpadu tisíců hektarů lesa na území Národního parku Šumava, nebo o zesílení ničivých účinků a rozsahu požáru podnícené ponecháním kůrovcových souší (viz Hruška, J., a kol: Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko? Ministerstvo životního prostředí. 2022), jenž mělo za následek velkoplošný zánik chráněných ekosystémů (zahrnující i destrukci skalních útvarů) na území Národního parku České Švýcarsko, znepřístupnění jeho nevýznamnějších částí pro veřejnost a následnou agónii ekonomických aktivit navázaných na návštěvnost národního parku. Je přitom pravidlem, že riziko vzniku těchto jevů je ochranou přírody bagatelizováno nebo přímo popíráno, aby poté, co se stane realitou, tytéž osoby označily nastalou destrukci za plně žádoucí a extrémně přínosnou z hlediska ochrany přírody.

Lze tak uzavřít, že záměr na vyhlášení NP Křivoklátsko vtělený do návrhového bodu 1 je v přímém rozporu s principem proporcionality, neboť ochrana všech fenoménů, které mají být nově chráněny jako součást národního parku, je dostatečným způsobem zajištěna již v současné době nebo ji lze zajistit způsoby, které jsou vůči právům dotčených subjektů podstatně ohleduplnější (CHKO Křivoklátsko, maloplošná ZCHÚ, Lesnický park Křivoklátsko).

Bod 1 Návrhu odporuje současně též ustanovením ZOPK, v první řadě jeho § 1, podle něhož je účelem ZOPK jako celku „*za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České*

republice soustavu Natura 2000“, přičemž je „**nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.**“

Ačkoliv dle důvodové zprávy k Návrhu má vyhlášení NP Křivoklátsko mj. „*zajistit ... možnost spolupráce s obcemi při zachování a zlepšování stavu území*“, je mimo jakoukoliv pochybnost, že **Návrh byl vypracován a je předkládán bez dohody s obcemi, na jejichž katastrálních územích má být NP Křivoklátsko vyhlášen, ba dokonce zcela proti jejich vůli.** Nesouhlas dotčených obcí byl opakovaně vyjádřen jak v jejich komunikaci s Ministerstvem životního prostředí, tak při jednáních s představiteli Parlamentu ČR, byl formulován formou petice, byl vtělen do námitek, kterými dotčené obce proti záměru na vyhlášení NP Křivoklátsko v souladu s ustanovením § 40 ZOPK brojily, stejně jako do následného rozkladu proti rozhodnutím Ministerstva životního prostředí, jimiž byly námitky obcí proti vyhlášení NP Křivoklátsko označeny za nedůvodné, a je vyjádřen i ve správních žalobách, které dotčené obce proti rozhodnutím ministra životního prostředí vydaným podle § 40 ZOPK postupně podávají. „Účastí obcí“ na ochraně přírody podle § 1 ZOPK přitom zákonodárce bezesporu nemyslel odpor obcí vůči záměrům orgánů ochrany přírody, resp. zlomení tohoto odporu mocenskými prostředky, o níž se v případě NP Křivoklátsko jedná.

Rozpor Návrhu s ustanovením § 1 ZOPK vyvěrá i z toho, že obce jako základní územní samosprávná společenství občanů a veřejnoprávní korporace (srov. § 1 a 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění) jsou reprezentanty a hlasateli hospodářských, sociálních a kulturních potřeb místních obyvatel a regionálních a místní poměrů. Pokud tedy obce vyjadřují s vyhlášením NP Křivoklátsko zásadní nesouhlas, je mimo pochybnost, že Návrh nezohledňuje hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry, jak je ustanovením § 1 věty druhé ZOPK vyžadováno.

V souvislosti s odporem obcí (ovšem i vlastníků pozemků dotčených navrhovaným vyhlášením NP Křivoklátsko) lze pochybovat i o souladu Návrhu s požadavky ustanovení § 40 ZOPK upravujícího postup vyhlášení národních parků. Za situace, kdy odpor obcí a dotčených vlastníků pokračuje podáním správních žalob proti příslušným rozhodnutím Ministerstva (ministra) životního prostředí o podaných námitkách a opravných prostředcích, je na místě s předložením Návrhu do Poslanecké sněmovny vyčkat až do doby, než soud o žalobách rozhodne. Případné zrušení příslušných podkladových rozhodnutí soudem by totiž následně zpochybnilo legalitu a legitimitu existence národního parku jako celku.

Rozpor Návrhu s ustanoveními ZOPK ovšem SVOL spatřuje zejména ve skutečnosti, že vyhlášení NP Křivoklátsko neodpovídá ustanovením § 15 odst. 1 ZOPK, podle něhož lze za národní park vyhlásit pouze rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a **převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů**, jedinečná a významná v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového. Komentářová literatura k předmětnému ustanovení uvádí, že „(N)árodní parky jsou nejvýznamnějšími přírodními fenomény, které **nebyly formovány bezprostředně činností člověka, nebyly výrazně přetvořeny dlouhodobým užíváním v minulosti a chrání konkrétní přírodní prostředí**“ (srov. Vomáčka, V., Knotek, J., Konečná, M., Hanák, J., Dienstbier, F., Průchová, I. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 152) Podmínky zvýrazněné v předchozím textu, nejsou na území navrhovaného NP Křivoklátsko splněny. Jak potvrzuje přímo důvodová zpráva k Návrhu, představuje dotčené území velký, souvislý a zároveň z hlediska dřevinné skladby lesů zachovalý komplex lesů, jejichž jedinečnost nespočívá v tom, že by šlo o ekosystémy přirozené nebo člověkem málo pozměněné, nýbrž v tom, že jde o lesy 3. a 4. lesního vegetačního stupně, v nichž národní park zatím absentuje, a současně lesy dostatečně rozlehlé, souvislé, z hlediska dřevinné skladby zachovalé, jejichž rozhodující pozitivní vlastností (z hlediska vyhlášení národního parku) je to, že se nacházejí především na pozemcích ve vlastnictví státu a nejsou vyhrazeny jiným účelům. Z konstatování předkladatele, že „*jiná území mají převážně komplikovanou vlastnickou strukturu lesů s významným podílem nestátního, tzn. soukromého či obecního vlastnictví*“, resp. že „*další podobná území v rámci hercynské oblasti s velkým kompaktním komplexem lesa ve státním vlastnictví (např. Doupovské hory, východní svahy Dražanské vysočiny) mají jiné specifické určení (zde vojenský újezd), které není s cíli národního parku zcela slučitelné*“ lze mimo pochybnost usuzovat, že právě tyto faktory, s nimiž ovšem ustanovení § 15 odst. 1 ZOPK vůbec nepracuje, byly při tvorbě Návrhu rozhodující. Na požadavek

zákonodárce, aby na území národního parku převažoval výskyt přirozených nebo člověkem málo pozmeněných ekosystémů, Návrh naopak zjevně rezignoval, když podle důvodové zprávy „*Křivoklátské lesy sloužily od středověku jako významná lovecká oblast a byly v různé míře obhospodařovány.*“ To, že dotčené území je představováno ekosystémy formovanými člověkem (a to mnohdy cestou značně intenzivního hospodaření), je ostatně vědecky prokázanou skutečností (srov. Kadavý a kol.: Pařezinové hospodářství Lesnického parku Křivoklátsko – souhrnný realizační výstup. Brno: Lesy ČR. 2019). Charakter ekosystémů v dotčeném území je proto v důvodové zprávě označován nejvýše za „přírodě blízký“, což ovšem není důsledkem absence lidské činnosti, nýbrž naopak důsledkem „*složité morfologii terénu*“ a zejména „*uplatňovaných způsobů hospodářského využití*“.

Ekosystémy, které by odpovídaly požadavkům vyplývajícím z ustanovení § 15 odst. 1 ZOPK, mají být podle předkladatele Návrhu na území NP Křivoklátsko teprve vytvořeny, jak je opět zřejmé z důvodové zprávy, která za hlavní důvod vyhlášení NP Křivoklátsko označuje „*potřebu změny přístupu k lesním ekosystémům*“ a na str. 2 uzavírá, že „*(Č)lenitý terén, velmi proměnlivé stanovištní podmínky, alespoň do určité míry zachovaný respekt hospodařících subjektů ke starým a tradičním, málo intenzivním způsobům hospodaření v lesích a v neposlední řadě územní ochrana formou zón CHKO a maloplošných zvláště chráněných území, ale také genových základů, semenných porostů nebo prodlužování doby obnovy a obmýtí u cenných porostů jsou společně příčinou existence vysokého potenciálu zachovalých lesních porostů na významné části území navrhovaného národního parku. Potenciál je nutno spatřovat i v porostech, které sice v současné době zcela neodpovídají vysokému stupni přirozenosti, ale obsahují dostatečný podíl přírodních složek (přirozené spektrum dřevin, bylinný pokryv, vodní režim, přítomnost původních druhů živočichů apod.) umožňujících snadný, bezpečný a relativně rychlý posun do vyššího stupně přirozenosti... Samovolný vývoj lesů podpoří také výskyt druhů vyžadujících větší nenarušený lesní komplex (z ptáků např. čáp černý, orel mořský, výr velký) a vytvoří prostor pro výskyt vzácných druhů, které na většině území ČR vhodné podmínky nemají (např. kočka divoká).*“ Toto pojetí (národní park jako nástroj k přetvoření lidskou činností ovlivněných a vytvořených ekosystémů) se ovšem vymezení obsaženému v § 15 odst. 1 ZOPK (národní park jako nástroj k ochraně přirozených nebo člověkem málo pozmeněných ekosystémů) zcela vymyká. Návrh tak zjevně pokračuje v trendu, který komentářová literatura k ZOPK dlouhodobě důrazně kritizuje (srov. např. Stejskal, V. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016, s. 126: „*Jak jsme mohli pozorovat v uplynulých nejméně pěti letech, proces vymezování a schvalování národních parků je v podmínkách ČR bohužel již spíše politická nežli odborná záležitost.*“)

SVOL s ohledem na uvedené navrhuje, aby bod 1 byl z Návrhu zcela vypuštěn.

Připomínka je zásadní.

2) K bodu 4 Návrhu: Návrh předpokládá, že vlastníci a nájemci nemovitých věcí budou moci vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a přívěsy na území národního parku mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí pouze za předpokladu, že jejich vozidla budou opatřena osvědčením o oprávnění k vjezdu a setrvání na území národního parku, které vydá orgán ochrany přírody na základě písemné žádosti vlastníka nebo nájemce, doložené dokladem o vlastnictví nebo nájmu nemovité věci na území národního parku a identifikačními údaji vozidla, které vlastník nebo nájemce k vjezdu a setrvávání užívá. Současně se předpokládá, že orgán ochrany přírody před vydáním osvědčení dohodne s žadatelem trasu a místo, které bude vozidlo využívat pro příjezd k nemovité věci, kterou žadatel vlastní nebo má pronajatou, a místo, kde bude vozidlo setrvávat v době mimo jeho provoz, když dohodnutá trasa a místo mají být součástí osvědčení.

Z bodu 13 Návrhu zakotvujícího novou kompetenci správ národních parků vydávat předmětná osvědčení je při absenci jiných procesních ustanovení zřejmé, že osvědčení budou vydávána ve správním řízení, tedy v prodloužených lhůtách (60, resp. 90 dní) zakotvených v ustanovení § 83 ZOPK, a to za účasti občanských sdružení podle § 70 ZOPK a obcí podle § 71 téhož. Požádá-li tedy vlastník nebo nájemce lesního pozemku na území národního parku o vydání osvědčení např. pro vjezd techniky, kterou nově zakoupil nebo kterou provozuje jeho smluvní partner, může dojít ke vzniku situace, kdy mu bude osvědčení opravňující jej k vjezdu na území národního parku (a umožňující mu výkon hospodaření) vydáno až za několik měsíců či (v případě negující aktivity občanských sdružení jako účastníků řízení)

za několik let. To samo o osobě představuje podstatné zpřísnění dosavadního režimu vjezdu a stání motorových vozidel vlastníků a nájemců pozemků na území národního parku. Skutečnost, že vlastníci a nájemci nemovitostí na území národního parku nebudou moci po dobu trvání správního řízení o vydání osvědčení ke svým nemovitostem vůbec vjíždět, jim ztíží nebo dokonce znemožní i plnění některých povinností, které Návrh hodlá nově zavést (povinnost vlastníků zajistit průchodnost cest a stezek podle bodu 11).

Předmětná změna je současně podstatným omezením vlastnického práva všech vlastníků nemovitostí na území již vyhlášených národních parků a je proto změnou národních parků v intencích ustanovení § 40 odst. 6 ZOPK, podle něhož rozsah omezení vlastníků nemovitých věcí vyplývající z vymezení zvláště chráněného území uvedených v návrhu právního předpisu, kterým se vyhláší **nebo mění** zvláště chráněné území nebo jeho ochranné pásmo, nesmí přesáhnout rozsah omezení nebo rozsah ochrany vyplývajících ze záměru podle odstavce 1, upraveného podle rozhodnutí o námitkách podle odstavce 4. **S ohledem na tuto skutečnost je nutné bod 4 Návrhu u všech existujících národních parků projednat způsobem předpokládaným v § 40 ZOPK jako změnu národního parku.**

SVOL současně zdůrazňuje, že jediným důvodem pro navrhované zpřísnění je záměr usnadnit kontrolní činnost orgánů ochrany přírody, což je zřejmé z důvodové zprávy („*Současná právní úprava takovou jednoduchou a rychlou identifikaci v terénu neumožňuje a značně komplikuje kontrolu a vymáhání zákonem stanovených pravidel vjezdu a setrvání motorových vozidel na území národního parku.*“) Snaha uchránit státní zaměstnance před složitostmi jejich práce ovšem nemůže obstát jako důvod pro nahrazení stávající právní úpravy, která je ve vztahu k vlastníků a nájemců nemovitých věcí založena na principu presumpce nevinny (orgán ochrany přírody musí prokázat, že vjezd na území národního parku nebyl oprávněný), principem presumpce viny (vjíždějící osoba musí prokázat, že jí byl vjezd povolen).

SVOL s ohledem na uvedené navrhuje, aby bod 4 byl z Návrhu zcela vypuštěn.

Připomínka je zásadní.

3) K bodu 5 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 5 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

4) K bodu 8 Návrhu: Dohoda členů rady národního parku (o zónách národního parku, klidových územích národního parku, cest a tras navržených k vyhrazení v klidových územích národního parku a míst navržených k vyhrazení), o jejímž uzavření se z povahy věci dá hovořit pouze v případě souhlasu všech zúčastněných (dohoda je shodným projevem vůle jejich účastníků), má být nahrazena většinovým hlasováním. Pro takto razantní změnu existujícího způsobu rozhodování rady národního parku přitom předkladatel přináší pouze toto odůvodnění: „*Nově doplňované ustanovení zajišťuje, aby váha hlasů členů rady stanovených ze zákona i členů rady jmenovaných správou národního parku byla stejná a nemohla být účelově ovlivňována.*“

Citované odůvodnění se zjevně zcela míjí s obsahem Návrhu, neboť ten nijak nemění váhu hlasů jednotlivých členů rady, ale zcela a od základu mění princip jejího rozhodování, kdy princip konsensu nahrazuje principem majority. Je mimo pochybnost, že navrhovaná změna je projevem účelové snahy omezit pravomoc obcí zastoupených v radě národního parku a jejich možnost ovlivnit podobu klíčových dokumentů národního parku.

SVOL s ohledem na uvedené navrhuje, aby bod 8 byl z Návrhu zcela vypuštěn.

Připomínka je zásadní.

5) K bodu 10 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 10 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

6) K bodu 11 Návrhu: Ustanovení § 63 odst. 6 zavádí nové omezení vlastníků pozemků při provádění preventivních opatření, jejichž účelem je předejít vzniku újmy na životě, zdraví nebo majetku osob, nebo tuto újmu odvrátit, spočívající v povinnosti počínat si tak, aby nedošlo k nedovolené změně obecně nebo zvláště chráněných částí přírody. Současně je vlastníkům nově stanovena povinnost udržovat veřejně přístupné účelové komunikace, stezky nebo pěšiny a dále cesty nebo trasy vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody nebo orgánem ochrany přírody tak, aby byla zajištěna jejich průchodnost, a povinnost zajistit na přístupových místech vhodným způsobem informování osob, pohybujících se po vyznačené nebo vyhrazené turistické trase, kde hrozí trvale zvýšené riziko újmy na životě, zdraví nebo majetku osob z důvodu uplatňování ochranného režimu zvláště chráněného území, evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti podle ZOPK nebo jiné neobvyklé riziko újmy na životě, zdraví nebo majetku osob z důvodu stavu přírodního prostředí v obecně nebo zvláště chráněných částech přírody, kterými trasa prochází, o existujícím riziku. Změna je v důvodové zprávě k Návrhu odůvodněna odkazem na povinnosti vlastníků nemovitostí vyplývající z občanského zákoníku, konkrétně na povinnost prevenční podle § 2900 občanského zákoníku, povinnost zakročovací podle § 2901 téhož a povinnost notifikační podle § 2902 občanského zákoníku.

Jakkoliv lze souhlasit s důvodovou zprávou v tom, že zmíněné obecné povinnosti je možné v případě vlastnictví majetku, jehož charakter je významně ovlivněný stavem přírodního prostředí na něm a mírou jeho ochrany, naplnit pouze v omezené míře, je snaha předkladatele „*stanovit limit pro vlastníky pozemků při provádění preventivních opatření, jejichž účelem je předejít vzniku újmy na životě, zdraví nebo majetku osob, nebo tuto újmu odvrátit*“ projevovaná v bodě 11 Návrhu zcela **kontraproduktivní, nadbytečná a v důsledcích i škodlivá.**

Skutečnost, že při realizaci preventivních opatření musí vlastníci pozemků postupovat zákonným způsobem a tedy i v souladu s omezeními vyplývajícími ze ZOPK, není nutno v textu zákona výslovně vyjadřovat – tento fakt je imanentní vlastností zákona, jak ostatně důvodová zpráva sama výslovně konstatuje („*Jedním ze základních limitů prevenční povinnosti je skutečnost, že nikdo nemůže být nucen provádět preventivní opatření, která jsou v rozporu se zákonnými limity pro provádění stanovených činností nebo dokonce v rozporu s přímými zákazy jejich provádění stanovenými zákonem*“).

Nadbytečné jsou i nové povinnosti vlastníků pozemků zajistit průchodnost stezek a cest a informovat návštěvníky o hrozícím riziku – má-li být touto cestou zohledněno, že vlastník pozemků nemůže neomezeně odpovídat za rizika, která jsou přirozeným projevem existence různých typů ekosystémů, je celá materie v obecné rovině dostatečným způsobem upravena v § 63 odst. 5 ZOPK („*Každý je povinen při pohybu na cizích pozemcích včetně pohybu na pozemních komunikacích, stezkách a pěšinách, vyznačených cyklostezkách, odpočinkových místech, tábořištích a v altáncích mimo zastavěná území obcí dbát své osobní bezpečnosti nebo bezpečnosti osob svěřených a přizpůsobit své jednání stavu přírodního prostředí na těchto pozemcích a nebezpečím v přírodě obvyklým. Vlastníci pozemků neodpovídají za škody na majetku, zdraví nebo životě, vzniklé jiným osobám působením přírodních sil nebo vlastním zaviněním těchto osob.*“), pro případ lesa jako patrně nejrizikovějšího ekosystému pak v ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona v platném znění („*Při vstupu do lesa podle odstavce 1 je každý povinen přizpůsobit své jednání stavu přírodního prostředí v lese a zvýšenému nebezpečí, které je se vstupem do lesa spojeno, a dbát své osobní bezpečnosti nebo bezpečnosti osob svěřených. Uvedená povinnost platí i při pohybu na účelových komunikacích v lese, vyznačených stezkách, pěšinách a trasách, odpočinkových místech a tábořištích. Vlastník lesa neodpovídá za škody na majetku, zdraví nebo životě vzniklé při využití práva podle odstavce 1, ledaže by škodu způsobil úmyslně.*“)

Nově navrhované ustanovení § 63 odst. 6 ZOPK účel těchto ustanovení škodlivým způsobem rozmělnuje, neboť v rozporu s nimi umožňuje formulovat závěr, že vlastník pozemků za újmu vzniklou návštěvníkům v důsledku působení přírodních jevů (např. pád stromu) odpovídá v případě, že nezajistil průchodnost stezek a cest nebo stezky resp. cesty nevybavil výstražnými tabulemi.

Sama povinnost vlastníka zajistit průchodnost je navíc zjevně nesplnitelná v rozsahu, který je důvodovou zprávou předpokládán [„*Za prvé, v rámci zakročovací povinnosti, je vlastník pozemku povinen zajistit*

alespoň takovou údržbu turistické trasy, která umožní její volnou průchodnost a tím, v případě nebezpečí (vítr, sněžení apod.), zajistit možnost nebezpečné území urychleně opustit.“] Je totiž mimo pochybnost, že označené vlivy (vítr, sněžení) mají pravidelně za následek právě zneprůchodnění cest a stezek. Vlastník pozemku by v případě přijetí Návrhu v této části odpovídal za újmu vzniklou všem návštěvníkům, kteří z důvodu zneprůchodnění stezky či cesty vlivem větru nebo sněhu nemohli přírodní prostředí urychleně opustit a v důsledku toho utrpěli újmu, a to i v případě, kdy návštěvníci nerespektovali např. varování ČHMÚ před působením nebezpečných meteorologických jevů, jakož i v případě, kdy objektivně nebylo v silách vlastníka pozemku průchodnost zajistit (např. z důvodu velkého množství spadlých stromů). Sama povinnost zajistit průchodnost stezek a cest zahrnující i stezky a cesty vyznačené proti vůli vlastníka pozemku, je pak dalším razantním zásahem do vlastnického práva, který se v popsáných souvislostech jeví jako výrazně neproporcionální, neboť jde o omezení vlastnického práva směřované ve prospěch jiných soukromých subjektů, a to bez jakékoliv náhrady. Ze stejných důvodů je neproporcionální i druhá z předpokládaných nových povinností vlastníků pozemků, a to povinnost upozorňovat návštěvníky přírody na hrozící rizika umístováním varovných tabulí. Předmětná povinnost je navíc zcela neurčitá, neboť není zřejmé, v jakém rozsahu, četnosti velikosti a podobě má být upozornění na riziko u na vstupních bodech umístěno. Lze proto očekávat, že v případě schválení Návrhu v této části významně vzroste odpor vlastníků pozemků proti zřizování stezek a cest umožňující pohyb návštěvníků a současně vzroste četnost nekorektních zásahů do chráněného prostředí (např. kácení ohrožujících stromů) tak, aby riziko vzniku odpovědnosti za újmu bylo na straně vlastníka pozemku sníženo na minimum.

SVOL s ohledem na uvedené navrhuje, aby bod 11 byl z Návrhu zcela vypuštěn.

Připomínka je zásadní.

7) K bodu 12 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 12 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

8) K bodu 13 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 13 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 4.

Připomínka je zásadní.

9) K bodu 14 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 154 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 4.

Připomínka je zásadní.

10) K bodu 16 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 16 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 4.

Připomínka je zásadní.

11) K bodu 17 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 17 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

12) K bodu 18 Návrhu: SVOL navrhuje, aby bod 18 byl z Návrhu zcela vypuštěn, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

13) K čl. II body 1, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 Návrhu: SVOL navrhuje, aby čl. II body 1, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 byly z Návrhu zcela vypuštěny, a to ze stejných důvodů, pro které navrhuje vypuštění bodu 1.

Připomínka je zásadní.

Vážený pane ministře, věřím, že naše připomínky shledáte oprávněnými. Jejich vypořádáním za SVOL pověřuji JUDr. Ing. Martina Floru.

S pozdravem

Ing. Jiří Svoboda
předseda SVOL